

AFL in CIO snujeta novo delavsko strokovno internacionalo, katero glavni namen bo borba proti komunizmu in v pomoč sedanjim vnašnjim politiki anglo-ameriške zveze. Čitajte o tem poročilo na tej strani v tej številki.

Novo pripravljanje za borbo v unijah in med njimi po svetu

AFL, CIO, snujeta novo strokovno internacionalo.—Konservativna delavska zveza za anglo-ameriško dominacijo.—Ustanovni sestanek bo v Ženevi.

O neskladnosti delavskih unij v anglosaskih deželah z evropskimi delavskimi unijami smo že pisali. Ne morejo se usoglasiti niti z unijami v latinski Ameriki, dasi jih več ali manj kontrolirajo, dočim delavske unije v sovjetskem bloku odprto sovražijo.

Angleški delovski kongres in CIO se premisilia

Vzlic temu pa se je par let po vojni propagatorjem za obnovitev mednarodne delavske strokovne zveze posrečilo sklicati nekaj uspešnih konferenc in končno tudi kongres, na katerem je bila ustanovljena "Svetovna zveza strokovnih unij." Zastopane so bile na tem kongresu unije vseh evropskih dežel, Angleški delavski kongres (tako se označuje zveza delavskih unij v Angliji), vse unije latinske Amerike in z Zed. držav pa je imela zastopstvo samo zveza unij CIO.

Vzlic AFL je v naprej izjavilo, da se bo proti novi strokovni internacionali borilo vse dokler bodo v nji tudi delavske unije iz "totalitarnega sovjetskega bloka." Kajti unije v njemu niso "svobodne temveč le orodje države."

Sovjetske unije prvič zastopane

Po tej vojni se je prvič dogodilo, da je angleški delavski kongres zavrgel stališče AFL ter sklenil delati skupno z unijami delavstva sovjetske zveze ter njenih "satelitov". Vendar pa se ta novi kongres za obnovitev internacionale ni vršil v "najboljšem" razpoloženju. Delegati unij iz latinske Amerike so se "obnašali" nekam "revolucionarno", francoski tudi, in italijanski, zastopniki sovjetskih unij pa so na potek zborovanja vplivali po svoje — brez direktnega uvedovanja.

Rekli so, da naj prevzamejo vodstvo — to je, vodilna odobreniška mesta v novi medna-

Ali vam je naročnina poteckla . . .?

Tekoča številka Proletarca je

2163

Ako je številka tukti VAŠEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina poteckla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

PREPIR RADI BODOČNOSTI NEMČIJE BO ŠE ZELO DOLGO NADALJEVAN

Zed. države so se skupno s Francijo in Anglijo sporazumele, da se zapadno Nemčijo organizira v suvereno državo, ki si bo izbrala "na demokratičen način" svojo vlado in se stopnjema ekonomsko in politično strnila v blok dežel, ki tvorijo atlantski pakt.

Ta nova Nemčija ima približno 45 milijonov prebivalcev in je v tem oziru druga največja država na evropski celini. Prva je Rusija.

Novi rajh je od omenjenih treh zapadnih sil zasnovan na temelju kapitalističnega ekonomskega reda. Prvotni angleški načrt — namreč začetni plan angleške delavske vlade, da se bi industrijo saj v angleški okupacijski coni socializiralo, je na pritisk Trumano-ve administracije padel v vodo.

Ameriška vlada pod Trumanom je Angležem pred dobrim letom "predlagala", naj s socializacijo počakajo saj dve leti. In so čakali, kajti Anglija je ob enem dobila par milijard ameriških vrednot v darilo in takemu Miklavžu se ne gre zameriti!

Pokojni Roosevelt je na konferencah s Churchillom in Stalinom objubljal streli nemške kartele, ki so najbolj pomagali Hitlerjevi militaristični sili. To so bili mednarodni trusli pod vodstvom nemških kapitalistov, v katerih so bili sporazumno v mednarodnih trgovskih, političnih in imperialističnih akcijah zastopani tudi ameriški oljni, kemični, jeklarski ter drugi veletržjanski interesi, všečki z našimi mednarodnimi bankirji na Wall Streetu seveda.

Ti karteli — v katerih je bil zastopan tudi japonski kapitalizem — so skupno sodelovali — tajno seveda, po svojih bizniških sifrah, še par let potem ko je bila že Amerika v vojni in konec temu škandalu je nadredil šele Roosevelt. Toda neučinkovito. Karteli so se le potuhnili, a sedaj posebna Trumanova komisija iz Nemčije poroča, da v resnici ni bil niti eden razbit. In tudi ne bo, kajti na podlagi Trumanove doktrine je naša naloga varovati kapitalizem in tako je zapadna Nemčija zanov znova utrjena.

Sovjetska unija je počasi taj "računal" vprašanja bodočnosti Nemčije in se sklicuje na sporazume, ki so bili sklenjeni med Rooseveltom, Stalinom in Churchillom, in po Rooseveltovi smrti med omenjenima dvema in s Trumanom, da se Nemčijo preuredi v socialno demokratično državo.

Sovjetska unija, ki ima v svoji upravi kako tretjino Nemčije, to nalogu vrši, seveda po svojem modelu. Ob enem zahteva, da mora Nemčija ostati celota, ne pa biti razdeljena v dve državi. Toda v Washingtonu in v Londonu niso več zato. Nemčija naj postane spet sila za zaježitev boljševizma, kakor je bila pod Hitlerjem.

Toda v Zed. državah in v Angliji ter v Franciji jih je nekaj, ki nočajo biti tako optimistični v Trumanoi doktrini. Niso namreč še pozabili, da je Nemčija po prvi svetovni vojni sklenila zelo delovno, praktično zvezo z Rusijo in dogovor med njima je bil narejen ob priliki neke druge mednarodne konference zaupno v Lokarnu v Italiji.

In tudi pakt Hitlerja z Moskvo ni še pozabljen.

Toda ako se bo velika evropska četvorica tepla za naklonjenost Nemčije, bo posledica nov Hitler in nova vojna.

V interesu Sovjetske zveze je, da se ustanovi de... (Konec na 2. strani.)

Podražitve vzlic "nižanje" cen še na "dnevnom redu"

Glasovi o padanju cen živilskih potrebščin so nekam utihnili, a še trdijo, da se kaka stvar poceni tu in tam. V resnici pa inflacijske cene še niso zajezenje temveč naraščajo.

Cikaška mestna uprava se pripravlja na zvišanje voznine na cestni žezeznici. Ko je ta prometni sistem prevzala v svoj last, je bila vozinja 7c. Sedaj je že 13c in še ne zadostuje za kritje stroškov ter za obresti in odpalila na glavnico prejšnjem lastnikom. Mesto je cestne žezeznice veliko preplačalo in ker ni šlo je začela z višanjem voznine. To prizadeva dodatne stroške stotisočem delavcem, hlinim gospodinjam, šolski mladeži in posebno pa brezposelnim, ki v iskanju za delo potrošijo vsled potov od enega do drugega obrata v iskanju dela za vozino tudi nad dolar na dan.

Zvišane so bile voznine tudi na vlakih, ki vozijo iz cikaških predmetij delavce na delo v mešto in enako so bile zvišane v drugih krajih.

Zvišane so bile telefonske prislove, poštnina itd. in vsi ti dodatni stroški končno obležejo na "navadnemu človeku".

Vzlične so bile telefonske prislove, poštnina itd. in vsi ti dodatni stroški končno obležejo na "navadnemu človeku".

Dnevi časopisi, ki jih kupuje največ v industriji zaposlena masa, se še vedno draže. V zadnjih nekaj letih jim je bila načrorna mnogim zvišana za več kot 200 odstotkov. In zvišali so cene oglasov, katere koncem konca ne plača department ali pa čaša store temveč je vse zaračunano odjemalcu.

Ob enem zahtevajo glavarji v političnih uradih zvišanje davkov. Predsednik Truman zahteva, da se davki zvezni vladi zvišajo dve milijardi dolarjev na leto. Newyorski govor na Dewey jih zahteva za svojo državno blagajno par sto milijonov dolarjev več. Cikaški župan Kennedy zahteva višje davke za mesto dočim jih je cikaški okrajni odbor na posestva in hiše že zvišal deset do 25 odstotkov.

Zares lepa "stabilizacija" se nam obeta!

Ocene o Ameriškem druž. koledarju

Kolikor nam znano, so priobčili ocene o letošnjem Ameriškem družinskom koledarju trije listi, namreč "Prosveta" v Chicago ter "Enakopravnost" in "Glas SDZ" v Clevelandu.

Nismo opazili, da je bilo kaj o njemu v "Novi dobi", glasili ABZ, ali v newyorškem "Glasu naroda." Koledar smo v oceno tudi njima poslali — kakor vsak leto — takoj ko je izšel.

jev akt.

To jim je v povračilo za denar, ki ga v političnih kampanjah mečajo proč za svojo breznačelnost.

Edino kongresnik Marcan-tonio iz New Yorka, ki je bil izvoljen na listi American Labor Party, je minuli teden predlagal, da se naj T.-H. akt ukine in se ga nadomesti s prejšnjim Wagnerjevim zakonom! Njegov predlog je dobil samo 37 glasov — proti je pa glasovalo 275 poslancev.

Vse kar bodo unije v sedanjem kongresu doble bo nekaj drobtin. Samo pod dinamiko pokojnega F. D. Rooseveltta je bil kongres pri volji — oziroma vsled silne ekonomske krize primoran pridržati temu ali onemu načrtu, ki ga mu je predložil "new deal". Sedanji kongres ne čuti te potrebe. In vrh tega H.T. ni F.D.R.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

V rimskih cerkvah so se ob prilikih četrte obletnice Mussolinije smrte dne 28. aprila vršile žalne maše in enako po ostali Italiji. Reporterji ameriških listov so ob tej priliki dobili vtiš, da je fašistični duh v Italiji še močno usidran. Mussolini je sicer mrtev ne pa želja med mnogimi Italijani za obnovitev fašizma. Il duče je bil v njihovih očeh junak in mučenik. Ko je te ljudi omenjenega dne pred neko cerkvijo slikal neki ameriški časniški fotograf, so ga pretepli in mu uničili film.

Z Mussolinijem vred je bila umorjena tudi njegova priležnica, s katero je živel. Po umoru je drhal oba obesila za pete. Za tisto dekle — bila je lepotica, ni bila maš. Cerkev uči, da kdor ima poleg svoje poročene žene še drugo žensko in aži živi z njo, ne more biti izveličan razen ako se spreobrne in spokori. Mussolini je šel na drugi svet s smrtnim grehom. Torej ako je cerkev v pravem tedaj bi ga niti milijon maš ne moglo rešiti iz pekla, "kjer je večni ogenj in skrtanje z zobmi".

Slovenski katoličani takih maš zadužnic menda ne morejo obdravati. Prav za prav bi moral svoji cerkvi zameriti, ker jih dovoljuje. Mussolini je bil krvnik nad slovenskim narodom. Dal je umoriti italijanskega socialističnega voditelja Matteotija ter mnogo drugih Italijanov — takih, ki so mu bili na poti. Bil je zlorobljen. Vendar pa mu je cerkev hvaležna, ker je dal papežu priložnost, da je nehal biti "vaticanski jetnik". To je storil s tem, da je proglašil vaticansko ozemlje za "samostojno" papežovo državo in za ostali del Italije, ki je bila v času združenja vzetă papeževi starci državi pa je dal sveti stolici precej milijonov lir "vojne odškodnine". S tem je odpravil sveti stolici storjeno "krivico" in dal ji je tudi več (Konec na 4. strani.)

Nekaj o naših stvareh

V prihodnji številki bosta izkaza o številu načrnh, ki so jih poslali naši zastopniki ter drugi prijatelji Proletarca, in pa seznam prispevkov v tiskovni sklad, na kar opozarjam.

Na peti strani v tej številki je vabilo na proslavo 35-letnice društva št. 104 bivše SSPZ, ki je sedaj združeno z društvom Slovenski dom št. 86 SNPJ. Vršila se bo v soboto 7. maja v Swiss Club Hall, 635 Webster Ave. v Chicagu. Priditelj

Društvo Slovenski dom št. 86, s katerim je društvo št. 104 bivše SSPZ združeno, pa je letos 41 let staro. Torej bo priložnosti za čestitke da, kaj!

Ameriškega družinskega koledarja, letnik 1949, smo imeli minula soboto še 200 izvodov. Nekaj pa je bržkone še nerazprodanega po naselbinah. Prosimo vse, ki so pripravljeni pomagati, da sodelujejo z nami razprodati vso naklado.

Naš začasni upravnik Clarence Zaitz odide ta mesec nazaj k svojim staršem v državo Oregon, kjer imajo turističko kemp. Clarence je bil rojen v Forest Cityju, Pa., tik gozdov. Nekoč je šel njegov stric na lov (bil je brat našega bivšega pomožnega upravnika Jozipa Draslerja). Ni ga bilo nazaj. Iskalci so ga v dalmatinah v hosti. A zadebla ga je srčna kap nedaleč od njegovega doma v hosti ki je prav blizu Draslerjevega doma.

Clarence pravi, kdor je bil enkrat v prirodi v Oregonu, se prati, šumeči in brneči atmosferi v Chicago ne more privaditi. Star je 18 let, torej je v takih letih, ko si človek želi na potovanja, v naravo, kakršne je vajan in željan, kakor jo je njegov stric Joseph Drasler. Jože je sedaj spet v Alaski. Ko je v vojnih dneh šel iz našega urada je začel delati v arzenalu v Rock Islandu, kjer je bil vse sorte — tipkar na pisalni stroj in potem pa mašinist. Nato se je tepel z Nemci v Belgiji ali kjer že na zapadni fronti in bil parkrat ranjen. Sedaj pa je spet tesar v Alaska. On je soprog Alice Artačeve, ki jo poznajo mnogi naši naročniki posebno vsi v Chicagu in v Waukeganu.

Paul Berger se je nedavno vrnil s svojo soprogo iz Floride in v znak, da še veruje v bodočnost Proletarca, ki pričel sem ter obnovil naročnino za tri leta naprej. To je storil že v četrti.

Vsem, ki morejo, priporočamo, naj svoje stvari glede koledarja in oglaševanja poravnajo predno upravnik Clarence Zaitz odide na svoj dom. To nam bo na času veliko prihranilo.

Poročilo o prvomajskih manifestacijah in demonstracijah je na 4. strani.

Žaganje s T.-H. zakonom se nadaljuje

Predsedniku Trumanu je zelo neprijetno, ker ne more izpolniti skoro nobene izmed svojih kampanjskih obljub. Velika večina delavskih unij je bila zanj in mnoge so zbrale v kampanjski sklad in za njegove stranke. Večaki, ki se razumejo na stroške kampanj političnih strank, trdijo, da so samo unije v agitaciji za izvolitev predsednika Trumana, podpredsednika Barkleyja in za izvolitev "delavskih prijateljev" v poslanskem in senatno zborniku potrošile posamezno in iz skupnih kampanjskih skladov kake tri milijone dolarjev.

Cim so bili glasovi seštevi, je dejanska birokracia vzklikala, "organizirano delavstvo je zmagalo!" In pričakovala je, da bo novi "liberalni" demokratični kongres svojo obljubo unjam izpolnil že v februarju, a ne saj v marcu! A minil je april in še vedno ni nič.

Truman sicer predložil svoj zakon, ki predstavlja razmerje razmerje med unijami in delavskimi zborn

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

"Oh," je dejal Rebernik, "če ni nujno, ni zlomek, da bi mi ne padlo kaj pametnega v glavo. Sem bil kos že drugačnim ptičem, pa bom babnici tudi!"

"Samo posvariti vas moram," je rekel kaplan, "ti ljudje so spretni! Imajo za sabo dobre šole!" Ponudil mu je roko.

"Saj tudi mi nismo največji tepeči," je rekel ponosno Rebernik.

2

Oči so se mu iskrile, ko je hitel iz župnišča proti pisarni. Se na misel mu ni prišlo, da bi mu spodelalo. Bil je pretesno povezan s to faro, s to občino in cutil se je gospodarja v njej.

To je tudi hotel ostati. Kako naj bi ga takale babnica spokopala, ko je doslej tako trdno stal. Menjavali so se župani, on pa je postal. Videl je celo Podleska, ko je sedel na županski prestol, in takrat je Rebernik bol prepirčan, da ga bo postavil čez prag. Toda iz ne razumljivih razlogov Podlesek tega ni storil, zato pa je pri prihodnjih volitvah odplovilo. Zakaj ker je vedel, da bo sicer sam letel. Nežupana Podleska je Rebernik spoštjuje pozdravil kakor župana. Zakaj od tistikrat Rebernik ni verjal brez pogojno na nobeno stran. Naucil se je, da je ni bolj varljive stvari na svetu od politike in je že zdavnaj dognal, da "dobar politik nikdar ne sme podreti za seboj vseh mostov", in si "za preti vsa vrata". Vedel je še več: vsi mostovi morajo ostati, in vsa vrata morajo biti odprta, ako bi se kaj zgodilo... V občini se lahko vsi menjajo, celo župnik lahko gre, on pa nima kam iti. Samo v tej občini je lahko kralj, tu je lahko vse, drugod pa sirota. Zato si je bil dober tudi z Miho Kuharem. Napisel... kaj veš. Tudi Mihi se lahko sreča nasmegne!

Klemenčeva pa v njegovi politiki nista pomenili prav nič, razen škodo. Bila sta tu le migmrede. In potem — v eno stvar Rebernik ni nikoli verjal: v komunizem. Komunizem je sovražil brez pogojno: komunizem odpravlja cerkev, brez teh pa on ne more živeti, kakor mlin brez vode ne more mleti. Cerkev je bila zanj zlat rudnik, ki ga ni smel dati zasut!

Drugi vzrok sovrašta do Klemenčevih pa je izviral iz njegove notranjosti. Enajst vasi pri Svetem Ivanu je vedelo, da je poleg župnika on največji gospod in vsi so se priklanjali njemu. Toda cutil je, da je to go spostvo trhlo, dasi tega ni pokazal. V njem samem je bila praznina. Če bi prijel za motiko

enkrat poskusil pri — Pavli. Pri plesu ji je nenadoma začel pripovedovati o svojem oboževanju. Pavla ga je nekaj časa poslušala, pomežikovala, napisled pa ga nič hudega slutečega vlekla k svojim prijateljicam in prijateljem k mizi, tam prasnila v gromotiv smeh in nazadnje izječala, da jo Rebernik obožuje. Rebernika toliko da ni zadelo kap. Kar pod mizo je zlezel, nazadnje pa se je prihuljeno kakor pes spiazil s plesa in se zaklel: Pavla bo še drugače šla, kakor je nekoč šla Berta. Toda bedni Tonček Pavli ni bil štos: Pavla si je bila dobra z nadzornikom, ki je lani župniku povedal, naj namigne svojemu organistu, da ima doma ženo in naj učiteljice pusti pri miru. Župnik je ne le namignil, ampak Tončku kar navoravnost povedal, da je za poštnega kristjana dovolj ena žena. Rebernik je postal previden, ne da bi delil svoje prepirčanje z župnikom.

Toda s strastjo zaslepjeni možak je pozabil tako za namige kaplana Magdiča, kadar je že bilo kaj takega, kakor tudi na župnikove besede in, napisled, pol drugo leto zagrenjene ljubezni je bilo dovolj. Spet je iskal sprostitive.

Tokrat je bila na vrsti — Giza. Na vsem lepem je možak prišel do čudovitega spoznanja: da so namreč ženske po tridesetem letu veliko bolj dostopne in da celo rade stopajo na stran. K temu je dodal še pomembnejšo stvar: Giza je bila komunistinja in "v rdečem raju", kakor so temu rekli v župnišču, ne poznajo ne družin ne zakona ne zvestobe, temveč se parijo križem, kakor pač namešte. In na svoj poseben način je bedni Rebernik bil o tem sveto prepirčan, pa je dosanjaril tako daleč, da bi ne bilo nič nemogoče doseči pri Gizi uspeh, ako bi k temu dodal še kaj posebnega... recimo, da bi ponudil Gizi svojo zaščito pred viharji, ki jo sicer čakajo pri Svetem Ivanu. Za res, Rebernik se je na župnikovi strani vneto bojeval proti razuzdanosti, še bolj proti "rdečemu raju", ne, tistega si Rebernik ni prav nič želel, žita... človek bi spotorja, tako samo malce, rad pogledal tja...

Ko je torej Rebernik oduhajal iz župnišča in rekel Magdiču nekako-tolažino, hkrati pa velikoduso svoj "brez skribi bodite", to ni pomenilo, da je Tonček bil kakor pes pripravljen popasti človeka, na katerega je bil naščuvan, marveč se je tisti trenutek cutil nad vse močnega in mu ni brodilo po glavi, kako naj bi Giza nekega dne sražitno letela od Svetega Ivana, marveč, kako bi on — uspel. Tokrat vera še malo ni bila v nevarnosti, kar je sicer rad govori, ni bila v nevarnosti država, za katero se je tako bal. Vse to bi Tonček napisled vsaj začas rad pozabil.

Brodilo je ga pri vsem še to, da je bil Matija tako malo pri Svetem Ivanu. Sklepajoč po svojem zakonu, je bil prepirčan, da mora biti tam še huje. In napisled — vse skupaj se je v njegovi notranosti tako zapetljalo, da je Tonček nekega večera, ko je šel iz občinske zavrsne prek vrtov mimo Ginizih oken in videl tam goreti luč, vrgel vse na eno samo kocko, zavil proti Sušnikovi hiši in — potkal. Do tega trkanja je bil Tonček hudo hraber, tu pa ga je nenadoma obšla slabost in toliko, da ni po paglavsko povobil. Toda neka notranja sila ga je tiral do kraja.

Giza se ni malo začudila, ko je odprla in zagledala pred sabo organista. Misila je, da je dobila kako stvar prek občine, pa je Rebernika povabila v kuhinjo ter mu ponudila stol. Sedla je spet na stol, kjer je prej pisala šolski dnevnik in se zagledala sprašjujoče v Rebernika.

(Dalje prihodnjič)

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 26-261

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

MUSSOLINI — čeprav mrtev, še visi kot nova fašistična pretinja nad Italijo. To se je video posebno na letošnjo obletnico njegove smrti dne 28. aprila, ko so se po Italiji vrstile zanj slovesne maše zadušnice. Več o njih je v Komentarjih v tej številki.

Ciper (Cyprus) važna Ameriška baza

Vsled ameriške zaščite sedanji grški kraljevi vladi in zaščite, ki jo zvezna vlada nudi Turčiji, vsled ameriških oljnih interesov v Sredozemlju, se otok Ciper (Cyprus) prenavlja v ameriško trdnjavsko bazo za letalstvo in za vojno mornarico.

S tega otoka je pot z letalom do Baku, kjer so sovjetska oljna polja in rafinerije, zelo skrajšana.

S te baze lahko operira tudi velika bojna mornarica do italijanskih in vseh drugih krajev na Sredozemskem morju.

Tržaški "Ljudski teknik" ima o tem zgodovinskem otoku informativen članek, ki se glasi:

Ameriški in britanski časopisi so že nekajkrat popolnoma odkrito priznali, da postaja otok Ciper močno ognjišče vojaškega sistema Združenih držav in Velike Britanije v območju Sredozemskega morja. Preden preideemo v glavni temi našega članka, bomo spregovorili nekaj besed o Cipru. Ta sredozemski otok meri 2282 kv.km, je 95 km širok in približno 200 km dolg; od maloazijske obale je oddaljen 75 km, v strnem in golem severnem pasu se dvigajo gore, približno 1200 m visoke in najvišji vrh Trodos meri 1950 m.

Sredi otoka je Mesarijska kotlina, katere zemlja je ob nakanju izredno rodotvorna. Podnebje je zelo suho, tako da usanejno poleti vse reke; število prebivalcev, ki so grške narodnosti, ne dosegajo pol milijona, torej mnogo manj kot v srednjem veku. Na Cipru so nekoč kopali baker, zlato, srebro in železo, danes pa pridobivajo azbest, sadrovec, v obrežnih krajinah pa sol. Goje tudi vino, bombaž, tobak in južno sadje, žita je malo. Vinarstvo je zelo razvito, trpi pa zaradi visokih davkov in zato propada. Glavno mesto Nikosja, ki šteje 30.000 prebivalcev, veže z obalo železnica. Največje pristanišče je Famagusta; izvažajo vino, bombaž, svišč in južno sadje, uvažajo pa glavne kovinske izdelke, sladkor, tekstilje in riž.

V letu 1876 je prišel Ciper pod britansko oblast in ostal do leta 1914, ko je pripadel Turčiji. Stiri leta potem, ko so Angleži zavzeli Ciper, je britanska vojska zasedla Egipt (leta 1882). Do leta 1919. je skoraj vsemu Sredozemu vzhodu gospodovala Velika Britanija, ali ga vsaj nadzirala. Na Cipru je takrat London pozabil. Po drugi svetovni vojni pa so se razmere precej spremene. Britanski vpliv na Srednjem vzhodu je ugasnil. Ciper pa je pripravil za prav poslednja britanska kolonija. Zato ne preseča, da je za Britance kakor Amerikance Ciper velikega strateškega pomena. Londonski časopis "New Chronicle" je nedavno ugotavljal, da sicer ni Ciper idealna strateška baza, vendar pa najboljša, kar jih morejo Britanci najti na Srednjem vzhodu, ki vedno bolj obrača Angliji hrbit.

Vojški komentatorji ameriškega tiska so preračunali, da je glavno mesto Nikosja oddaljeno 300 km od Hajfe in Beiruta, pristanišče Famagusta 150 km od turškega obrežja, letališče Dekeleja pa 1100 km od Aten, 1300 od Kavkaza, 1600 km od Beiruta in 2500 km od Moskve.

Nastop Amerikancev

Tako je teh ugotovitah so se javili na Cipru ameriški letalski strokovnjaki, za njimi pa so prisli graditelji letališč, meteorologi, geologi in seveda — kot je na Srednjem vzhodu normalen pojav — številni ameriški turisti. Tako so odprli v Nikosiji ameriški konzulat pod vodstvom W. Porterja, enega glavnih predstavnikov ameriške vohunske službe na Srednjem vzhodu. Porter, ki je bil prej ameriški konzul v Jeruzalemu, Damasku in Beirutu, je sedaj vodja največje poslušalnice na ozemlju Srednjega vzhoda, poslušalnice, ki sprejema novice vseh sovjetskih in vzhodno evropskih radijskih postaj in dodaja tem novicam razvito ameriško in britansko propagando. In zanimivo je, da je v službi poslušalnice osebje ameriškega konzulata.

Američani večajo sedaj na Cipru 13 letališč, ki so jih zgradili v vojni in to tako, da bi na njih mogle pristajati tudi letačne trdnjave. Istočasno so tudi povečali vojašnice, tako da se v njih nahastni 100.000 mož. Tudi pristanišča so uredili in v Famagusto pripruje sedaj lahko največja vojna ladja. Ko so premestili glavni letalski stan na Srednjem vzhodu v Nikosijo, so v to mesto prenesli tudi petrolejsko družbo "Iraq Petroleum Co." iz Hajfe, kjer so njene pisanice zaprli. V nekaterih krajih na otoku so tudi uspešno poskušali črpati petrolej.

Ciprsko ljudstvo proti tlačiteljem

Vendar pa Ciper ni idealna strateška baza, kajti prvi pogoj za tako bazo je, da ima oporo v prebivalstvu. Na tem otoku pa ne bo ta pogoj nikdar izpoljen. V letu 1925., ko je bil Ciper officiellno priključen britanski vladni koloniji, je tamkajšnje prebivalstvo imelo svoje zastopnike v zakonodajni skupščini, ki so ttorili člani, ki jih je imenoval britanski guverner in člani, ki jih je izvoljilo ljudstvo. Britanska vlaka je v letu 1931. izvajala vzdobje, ki je kar navarnost pisl, da sedaj, ko je Cipr postal vojaška ameriška baza, prevzame upravo tega otoka strokovnjaki ameriške vojaške misije v Grčiji.

Ameriško mnenje o poslanstvu Cipra

V tisti dobi je bil Marshallov plan že v polnem teku in ameriški tisk je kar navarnost pisl, da je poslanstvo Cipra, da postane vojaška baza, ki bi omogučila izpolnitvi ameriške obvezne do Grčije in Turčije. Ker pa je zoper popravo načrta ustave glasovalo 7 od 10 zastopnikov ciprskega ljudstva, je britanski guverner lord Winster predlagal, da se zakonodajna skupščina razpusti in da se zopet uvede ukaz iz leta 1931. s čimer se prepove kakršno koli zborovanje, razpusti se delavska zveza, omejuje se svoboda gibanja (za vso potovanje je treba imeti posebno dovoljenje), policija ima pravico pregledati stanovanja oseb itd.

Tako je nastopu tega "režima trdne roke" se je pokazalo, da je demokratično in osvobodilno gibanje na Cipru močnejše kot v letu 1931. Poleg tega pa otežkoča položaj britanske oblasti ameriške oblasti, ki javno podpira desnicarski težnji v svojem gibanju, predvsem pravoslavni duhovniki, velike podpore pri ljudstvu, kakor je razvidno iz laburističnega uradnega lista, ki priznava, da je najmanj 50 odst. prebivalstva in 90 odst. organiziranih delavcev za popolno svobojo Cipra.

To je pogoj, od katerega je odvisno, ali se bo Cipr pridružil Grčiji — nikoli ne Grčiji pod monarhofašistično vlado kralja Pavla iz nemške dinastije, temveč demokratični Grčiji, grškim junakom, ki se bore za svobodo svoje domovine in s tem za lepoščnost Cipra.

Iz socialističnega leksikon

Kapitalizem, militarizem, birokracija in cerkev praznijo državne blagajne, ki jih polnijo bedne mase naroda z otrgovanjem od svojih ust.. — D. Tučovič.

Svet se je pač civiliziral in kultiviral in človeštvo stoji danes više, kakor pred desetisoč leti. Ali če ni kultura le nekaj relativnega, kar označuje razliko med davno minulimi dobami in sedanjo, če se smatra kultura za tisto stopnjo, na kateri se človek otreče živalstva in bestialnosti, tedaj nima pravice trditi, da smo vstopili v dobo kulture.

Kakor je rekel Jezus svojim pristašem: "Moje kraljestvo ni od tega sveta," tako moramo tudi mi socialisti imeti globok notranji občutek, da nam je popolnoma tuja vsa meščanska družba z svojim državnim in nacionalnim pojmovanjem. Niti za trenutek nas ne sme zapustiti zavest, da naša domovina v državi in ljudstvu ni od tega sveta, od te kapitalistične družbe,

— Max Adler

"Ta dežela z vsemi svojimi institucijami vred pripada ljudstvu, ki je v njej naseljeno. Kadarkoli se to ljudstvo naveliča in obstoječe oblike vlade, ima ustavno pravico, da jo predragiča, in revolucionarno pravico, da jo ovrže." — Abraham Lincoln.

Socializem ni nauk potrpljenja, temveč nauk boja.

Polna mošnja zlata ne pomeni polne glave pamet.

PRAVIJO, DA NAS JE MALO!

"Kje sploh vas kaj je?" vprašujejo nasprotniki. Pa pokazujo na maso — na milijone, ki glasuje za demokratsko in republikansko stranko.

In je resnično: Malo nas je. Kajti za delo, kakršnega vršimo, je treba poguma in volje.

Milijone ljudi se je zavarovalo v privatnih zavarovalnicah. Tisti, ki smo se borili za socialno zavarovanje, ki bo kaj zaledo takrat ko pomoči res potrebujem, smo bili redkom posejanji. A to ne pomeni, da so bili milijoni v pravem. Sedanje razmere pričajo, da so bili oni v znoti in mi smo se borili njim v korist.

Mi smo organizirani zaradi življenja, zaradi vere v preduravčenje človeške družbe. Kdor je član takega gibanja, mora gibati, kakor gibljejo gasilci, ki se bore s požarom, dočim jih masa petih tisoč ali več ljudi le gleda s strani.

son prepovedal kakršno koli diskuzijo o britanskih obljubah za več avtonomijo Cipra.

gal, da bi bilo koristno, da bi sedaj, ko je Cipr postal vojaška ameriška baza, prevzema upravo tega otoka strokovnjaki ameriške vojaške misije v Grčiji.

Za Grčijo—toda demokr

★ ★ KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave ★ ★

KOMENTARJI

(Konec s. 1. strani)
besede v dolžtvu. Ob enem je kaščiško cerkev proglašlji v isti pogodbi za državno cerkev, kar je ostala tudi pod sedanjem italijansko ustavo velje velikemu nasprotovanju socialistov in drugih svobodomislecev, ki pa so bili v zbornicah v manjšini.

Howard Lang v Chicagu je prisel iz svoje poslednje obravnavne vzlje svojemu zločinu kot nekak junak, ali saj "publicista" o njemu in obravnavni je napravila tak vtip. Dečku je sedaj 14 let. Lang je 18. oktobra 1947 v neki huti ubil sedemletnega Lonnie Felicka, ker sta se sprila. Zbil ga je na tla in ga mučil s težkimi cementnimi kosi, ki jih je lučal na njegov prsti koščotiko, da ga pnu je strl. Nato mu je strl še glavo. Z njim je bil še en deček, ki sta umorjenega fantka pokrila z listjem in dračjem. Zločin je prisel na dan ko so ubiti Felicka slučajno našli. V preiskavi se je dognalo, da je Lang skrajno izpričan in da je njegova mati, pri kateri je živel, pokvarjena ženska. Na prvi obravnavi je bil obsojen na več let zapora, toda njegov zagovornik je tiral stvar na Illinoisko vrhovna sodišče, ki je na podlagi tehnikalij obsobo razveljavilo. Dolofena je bila nova obravnavava, na kateri je sodnik John A. Sbarbaro Langa oprostil. V zaščito sta ga vzela njegov zagovornik odvetnik Lavin ter katoliški duhovnik O'Brien. Poslan bo v katoliško deško strokovno šolo v kak tuj kraj in spremeni mu bodo ime. Mati ne bo smela k njemu dokler ne bo polnoleten in ako mu bo pisala, bodo morala njeni pismo skozi edvetnične roke. Mnogi smatrajo, da sodišče ni storilo prav, ker je takega zločinka oprostilo, a sodnik Sbarbaro odgovarja, da na podlagi izreka vrhovnega sodišča v Langovi zadevi mu ni kazalo drugega. Tudi mladi Rafael Villasenor je bil oproščen umora, čeprav mu je bil dokazan, a končno so ga poslali namesto v jedo v deško poboljševalnico St. Charles pri Chicagu. Ječe za pokvarjene otroke seveda niso zdravilo. In sprizene mladine je čeždale več, o tem so si mero dajne avtorite edine. Nihče pa kaj ne stori za odpravo vzrokov, radi katerih prihaja na slabota.

Buletin Kominforma (glasilo komunističnih strank, ki so predružene komunističnemu informacijskemu biroju, s sedežem v Bukarešti) ima v svoji aprilske številki seznam najbolj znanih "agresorjev", med katerimi sta na prvem mestu predsednik Truman in papež Pij XII. Dalje so v seznamu "agresorjev" angleški zunanji minister Ernest Bevin, Winston Churchill in španski fašistični diktator Franco.

Buletin pravi, da zgoraj omenjeni sledijo:

"Nočno življenje v Beogradu je zastre. Glavni trg Terazije, ki je nekoč bil številen kot gorski potok, je popolnoma bil ob 10. uri zvečer

Radio Moskva z napadi na Titovo nočne odnehate. Za njim jih ponavlja radio v Sofiji, Bucureşti, Budimpešti in Pragi. "Borba" v Beogradu, glasio komunistične stranke Jugoslavije, predstavlja izvrške "klevet" z omenjenih radio postaj proti Titu in ostali jugoslovanski vladi, da čitalci vidijo, "kako nizkotne propagande se poslužujejo". Med drugim citira "Borba" z

"Narodni glasnik" v Pittsburghu do izjave kominforma maršala Tita ni mogel prehvaliti. Bil mu je heroj, velikan, eden izmed glavnih komunističnih vodij na svetu. Toda cim je bila izdana omenjena izjava, je "N. G." krenil po novi partiski liniji in Tito sedaj ni več junak in velikan temveč "zlo za Jugoslavijo". Za primera navajamo naslov v številki z dne 26. aprila. Segajoč tri kolone: "Titova vlad je troši dolarje za propagando namesto da bi jih upotrebila v pomoč narodu." V podnaslovu pravi: "Dočim ljudstvo stalno iše pomoči iz Amerike, Tito in njegovi agenti v tej dejeli travijo ogromne vsote dolarjev proti najboljšim priateljem Jugoslavije in naprednega pokreta." Da, velika sprememb, ki je za javnost prišla čez noc.

Archibald Johnson je bil v angleškem poslanstvu v Moskvi glavni urednik tednika "Britanski Sojužnik (British Ally)" od februarja 1947. Nedavno je resigniral in se odpovedal britskemu državljanstvu v protest proti "anglo-ameriškemu vojnemu hujskanju". Johnston je star 52 let in v časnem poklicu je že mnogo let. Pred njim se je odpovedalo tujemu državljanstvu več drugih, med njimi par Američanov. Toda o tem naši listi malo pišejo. Imajo pa cele kolone prostora, kadar se iznevere svoji vladi kak Sovjetski uradnik v Zed. državah, v Kanadi ali v Angliji. Taki incidenti so za prizadeto vlado sicer neprjetni, toda imajo jih vse viade.

Angela Calomiris je bila aktivna v komunistični stranki in njena članica sedem let. Je lepa brunetka, po poklicu fotografka in za komunistične delavnosti je potrošila veliko časa. Delala je ne samo v k. s. temveč tudi v raznih drugih skupinah s svojimi komunističnimi kolegi, bila je delavna v podporni organizaciji IWO, v newyorški Labor Party in v nekaterih drugih krogih, ki so smatrani za od "komunistov dominirani". Angela Calomiris je izdala vsled te-

jeni in se nekateri drugi "agresorji" ne bodo uspeli sprožiti nove vojne, ker da bodo naleteli na "naraščajoče gibanje za mir in svobodo."

Ostali potencialni agresorji so soglasno z bulletinom Kominform sledeci:

Ameriški državni tajnik Dean Acheson, francoski zunanj minister Robert Schuman, italijanski ministrski predsednik Alcide de Gasperi, voditelj nemške Social-demokratske stranke dr. Kurt Schumacher, ameriški multimilijonarji, militaristi, desničarski socialisti in nemški Hitlerjevi.

V članku je zagotovljeno, da bodo Sovjetska zveza, Kitajska, ljudske demokracije v z h o d n e Evropi in komunisti v vseh delah "zdrobili napadale, če bodo sprožili vojno."

Ako poslušate Trumana in Churchilla, si lahko mislite, da le Rusija je "agresorka" in zato si prizadevata v obrambo pred njo organizirati ves proti komunistični svet. Tako je nastalo po svetu sila napeto ozračje in bo tudi ostalo, dokler ne pride med zapadom in vzhodom do sprave, aka je sploh mogoča.

O. John Rogge je na mirovnem kongresu v Parizu dejal, da kapitalistične dežele lahko žive v miru s komunističnimi, ako je volja zato na obeh straneh. Namesto odobravanja je prejela ta njegova izjava glasan "boo". Rogge je bil pred par leti v južnem departmaju pomožni generalni pravnik. Smatran je za progresivca, sodeluje v progresivni stranki in je prijatelj sovjetske zvezde. Na kongresu je govoril tudi V. P. Volgin, podpredsednik sovjetske akademije znanosti. In kakor Rogge pred njim je tudi on izjavil, da kapitalizem in komunizem lahko živita v miru drug poleg drugega. Nayzaci so mu pliskali. Ameriški poročevalci v Parizu trdijo, da so ta mirovni kongres dominirali komunisti. Toda bilo je na kongresu mnogo takih, ki niso komunisti ne "sopotniki". Udeležili so se ga radi tega, ker delujejo za mir med deželami in zato so z vsakim, ki goji enake namene.

"Narodni glasnik" v Pittsburghu do izjave kominforma maršala Tita ni mogel prehvaliti. Bil mu je heroj, velikan, eden izmed glavnih komunističnih vodij na svetu. Toda cim je bila izdana omenjena izjava, je "N. G." krenil po novi partiski liniji in Tito sedaj ni več junak in velikan temveč "zlo za Jugoslavijo". Za primera navajamo naslov v številki z dne 26. aprila. Segajoč tri kolone: "Titova vlad je troši dolarje za propagando namesto da bi jih upotrebila v pomoč narodu." V podnaslovu pravi: "Dočim ljudstvo stalno iše pomoči iz Amerike, Tito in njegovi agenti v tej dejeli travijo ogromne vsote dolarjev proti najboljšim priateljem Jugoslavije in naprednega pokreta." Da, velika sprememb, ki je za javnost prišla čez noc.

Angela Calomiris je bila aktivna v komunistični stranki in njena članica sedem let. Je lepa brunetka, po poklicu fotografka in za komunistične delavnosti je potrošila veliko časa. Delala je ne samo v k. s. temveč tudi v raznih drugih skupinah s svojimi komunističnimi kolegi, bila je delavna v podporni organizaciji IWO, v newyorški Labor Party in v nekaterih drugih krogih, ki so smatrani za od "komunistov dominirani". Angela Calomiris je izdala vsled te-

PORTUGALSKA je predlagala, naj se v Atlantski pakt povabi tudi Francovo (fašistično) Spanijo in povabljena je že organizaciji Združenih narodov v razne odseke, ki se počajo z zdravstvom, s statistikami itd. Čudno, kako so zapadne demokracije na eni strani zanje, na drugi pa jih je dobrodružil vsak fašist, da je le proti "komunizmu"!

in na njem ni videti žive duše.

"Tajna polica ūva v posnih urah ulice. Za časa preiskave se večkrat silni strejanje.

"V kavarnah se lahko opazi stare kraljevača z Angliji in Američani, ki vedno dvigajo glave višje in višje. Bivali monarhistični ministri, ki imajo v Beogradu seveda svoja starja stanovanja, uživajo z denarjem, s katerim Jim je Titova vladja plačala za podprtanjeno imovino."

"Narodni glasnik" v Pittsburghu do izjave kominforma maršala Tita ni mogel prehvaliti. Bil mu je heroj, velikan, eden izmed glavnih komunističnih vodij na svetu. Toda cim je bila izdana omenjena izjava, je "N. G." krenil po novi partiski liniji in Tito sedaj ni več junak in velikan temveč "zlo za Jugoslavijo". Za primera navajamo naslov v številki z dne 26. aprila. Segajoč tri kolone: "Titova vlad je troši dolarje za propagando namesto da bi jih upotrebila v pomoč narodu." V podnaslovu pravi: "Dočim ljudstvo stalno iše pomoči iz Amerike, Tito in njegovi agenti v tej dejeli travijo ogromne vsote dolarjev proti najboljšim priateljem Jugoslavije in naprednega pokreta." Da, velika sprememb, ki je za javnost prišla čez noc.

Archibald Johnson je bil v angleškem poslanstvu v Moskvi glavni urednik tednika "Britanski Sojužnik (British Ally)" od februarja 1947. Nedavno je resigniral in se odpovedal britskemu državljanstvu v protest proti "anglo-ameriškemu vojnemu hujskanju". Johnston je star 52 let in v časnem poklicu je že mnogo let. Pred njim se je odpovedalo tujemu državljanstvu več drugih, med njimi par Američanov. Toda o tem naši listi malo pišejo. Imajo pa cele kolone prostora, kadar se iznevere svoji vladi kak Sovjetski uradnik v Zed. državah, v Kanadi ali v Angliji. Taki incidenti so za prizadeto vlado sicer neprjetni, toda imajo jih vse viade.

Angela Calomiris je bila aktivna v komunistični stranki in njena članica sedem let. Je lepa brunetka, po poklicu fotografka in za komunistične delavnosti je potrošila veliko časa. Delala je ne samo v k. s. temveč tudi v raznih drugih skupinah s svojimi komunističnimi kolegi, bila je delavna v podporni organizaciji IWO, v newyorški Labor Party in v nekaterih drugih krogih, ki so smatrani za od "komunistov dominirani". Angela Calomiris je izdala vsled te-

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1949

Vsebuje ŠTRINAJST povesti in drugih pripovednih spisov, ŠEST zgodovinskih spisov, PET NAJST pesmi, DEVETINDVAJSET slik in pa koledarske ter razne druge podatke.

CENA SAMO \$1.50

Naročila naslovite
PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave.,

Chicago 23, III.

1. may bil praznovan od mnogih skupin v različne namene

Vojaške in civilne manifestacije v Moskvi.— "Incident" s Titovo sliko v Pragi. — Kontrademonstracije v Franciji in v Zed. državah.

Največje pravomajske manifestacije so se vrstile kaj pada tudi letos v Moskvi. Bile so v glavnem vojaške značajne. Armatni, letalski ter mornarični atesje Zed. držav, Švedske, Danske itd. so rekli, da še niso videni v Moskvi bolj impozantnih kakor so bile te.

Demonstriranje sile

Te vojaške ter letalske manifestacije na Redčem trgu v Moskvi so bile državam Atlantskega pakta opozorilo, da se USSR pripravlja na nevarnost, a ob enem je bila vsa prireditev, vojaška in civilna, ki se je udeležilo dva milijona ljudi (civilnega prebivalstva) usmerjeno s klicem za svetovni mir in proti "vojnim hujskalcem". Med slednje steje Moskva v prvi vrsti mogotev v Zed. državah in v Angliji ter Vatikan.

Vsekakor so hoteli tem krogom v Moskvi pokazati, da će se že morajo pripravljati na vojno, bodo naleteli na protisojil, s kakršno morda v Washingtonu in v Londonu niso ravnali.

Francija

Pravomajske manifestacije v Franciji so se vrstile pod okriljem zvezne francoskih delavskih unij. Bile so impozantne, toda manj kot pa pred par leti. Kajti francoska javnost je zbegana in ne ve s kora ne kam. Meša jo Marshallov plan. Dajatve nihče rad ne odklanja. Moti jo atlantski pakt, ker ne ve, ali jo bo skitil ali v slučaju nevarnosti pustil na cedilu. Kajti atlantski pakt so koncem konca Zed. države. Ako se one premislijo — pa ne bo pomoči, kadar bo Nemčija spet toliko utrjena, da znowa navali na Francijo in jo zbije, kot je to storila že večkrat prej. V prvi in v drugi svetovni vojni je bila oteta zgolj s pomočjo Zed. držav.

Bilo je v nemških mestih nekaj prask, a kaj posebnega oganja ni bilo na nobeni strani. To je naravno, ker nemški ljudstvo zdaj že drugič živi v psihi podpodbrijanja in poražencev — sedaj celo veliko bolj kakor po prvi svetovni vojni.

Italija

V Italiji je delavstvo praznovalo prvi maj v duhu uporništva proti de Gasperiju vlad in proti cerkvi ter anglo-ameriškemu imperializmu. Nastopilo je tudi dva milijona dinarjev, ki (Konec na 5. strani)

PIKNIK V KORIST PROLETARCA

Priredi klub št. 1 JSZ v Soboto 9. Julija

pri Keglu v Willow Springs, Ill.

Fina godba. Pričetek ob 2. popoldne.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE Tiska pri nas

VABILO NA PROSLAVO 35-LETNICE

prejšnjega društva št. 104 SSPZ, sedaj združeno z druš. št. 86 SNPJ.
v soboto 7. maja v SWISS CLUB dvorani, 635 Webster Avenue, Chicago, III.

IGRAL BO JOE KOVICH IN NJEGOV ORKESTER.

VSTOPNINA — DAVEK VŠET — 60c

ZAČETEK ZABAVE OB 8 ZVEČER.

Graditev Miru-Toda Čemu In Kako...?

Sedaj, ko se še vedno prepiramo z Moskvo, in ji zatrjujemo, kako da smo za mir, čemu ji ne povemo kar naravnost, da se pripravljamo na vojno?

Lahko bi se domisili, kako zelo smo bili za trajen mir po prvi svetovni vojni.

Dne 11. novembra leta 1918 je po svetu šinila vest, da je premirje podpisano in vojna za odpravo vojne končana. Nastalo je rajanje v vseh deželah, razen v poraženih. Poljski, Čehi, Jugoslovani, Belgiji, Francozi, Američani, Italijani, Angleži itd. so se radovali.

Ves svet je pričakoval, da nastane nov red, v katerem ne bo več vzrokov za vojne, nič več oboroževanja. Nič več zatiranja narodnih manjšin! Nič več podjavljenj! Nič več zavratne, kramarske, tajne diplomacije!

Predsednik Woodrow Wilson je razglasil svoj program pravčnosti, vzajemnosti, in mir brez maščevalnosti nad premaganci.

Wilsonov "nov red" se ni uresničil, razen na papirju.

V dvoranah v versajski palaci so sklenili mir, ki je dočačal med svojimi paragrafi osvoboditev nekaterih narodov, a v bistvu je bil to mir zmagovalcev nad premaganci. Mir zmagovaltega imperializma nad poraženim. Mir, ki je imel v sebi vse kali za nove vojne.

Nov red, ki ga je propagiral Woodrow Wilson, je bil pokopan. Ko je Wilson prišel v Evropo, je bil sprejemelan od ljudskih množic kot odrešenik. Ko je odhajal, je vedel, da je bil poražen na konferenci v dvoranah zrcal v Versaju in v volilni borbì leta 1920 v kongres Zed. držav. Umrl je razočaran nad svetom in nad seboj.

Tudi Georges Clemenceau je umrl. Na mirovni konferenci je prevladal Wilsona in usilil z ostalimi imperialističnimi diplomati mir, ki ni mogel pomeniti drugega kakor — nadaljevanje premirja! Da bi Wilsona preveč ne razčitali in razočarili, so svoj "mir" posladkali z njegovimi točkami.

Priprave za novo vojno so se pričele takoj, če ne drugače pa v mislih in željah poraženih, in pa razočaranih dežel, ker niso dobile dovolj plena.

Društvo narodov, ki je bilo Wilsonu glavna koncesija, je bilo že v kabi zapisano smrti. Uspevalo je le, dokler se niso poražene dežele znova opomogle.

Dogodilo se je, da je na zahodu Hitlerja v istem vagonu in na istem kraju, v katerem je v ponudbi za premirje dne 11. novembra 1918 kapitulirala Nemčija in podpisala poniževalni mir, dne 22. junija 1940 kapitulirala Francija. Prejšnji zmagovalci, starci francoski maršal Petain, je s svojim podpisom Hitlerju priznal, da je sedaj Francija klečnila na kolena.

S tem mirom, ki ga je podpisala Francija z zmagovalno Nemčijo, se je zaenovo javno odrekla svojemu staremu revolucionarnemu geslu, "Svoboda, enakost, bratstvo", in se udala v usodo prilaganja "novemu redu."

Nacijski veter jo je zajel.

Igra se je zaobrnila popolnoma. Včerajšnja zmagovalka, gospodarica nad Evropo, je postal podložnica velesil, o kateri je Clemenceau misil, da je za zmerom onemogočena.

Nov red, ki ga je oznanjal za pogope trajnega miru Wilson, se ni nikoli uveljavil. V parkih okrog palca lige narodov v Genovi v Švici pridelujejo, sedaj sočivje...

V Rimu je pred 27. leti zavdal diktator, ki je oznamil svoj nov red. Pravil je, da je bila Italija na mirovni konferenci ogoljufana, zato ji morajo storjeno "krivico" popraviti. In obenem, da je treba steti "komunizem",

ki se je zmedo v njegovi deželi in po svetu.

Osem let pozneje se je pojavit nadaljnji diktator in glasnik "novega reda" — Adolf Hitler. Njegov glavni evangelij je bil klic v borbo proti "komunizmu".

"Glave marksistov se bodo kotijanje po pesku," je obetal, predno je dobil vladivo v roke. Ko je postal kancler, je obljubo izvršil.

A ta isti sogražnik "komunizma" je avgusta leta 1939 sklenil z njim prijateljstvo, ki mu je bil v njegovi vojni za osvajanje dežel v neizmerno korist.

Versajski mir je doživel svoj konec, kakršnega si je vsejal. A povzročil je tudi tudi tragedije deželam, ki ga niso bile krive.

Padla je Avstrija, ki bi bila na previdnejši mirovni konferenci takoj s početka pridružena nemški republik; padla je namreč vsled te zmote v imperialistične poblepnosti najprvo v silovito

krizo, nato pod klerofašizmom, končno pod Hitlerjem. Padla je Cehoslovaška, spanska republika, Mandžurija, Etiopija, in nato skoraj v diru dežela za deželo pod "nov red", kakršnega je oznanjeval v Evropi Hitler, ki je pomenil zagospodovanje nacijev — samo arijskih, seveda, to je Nemcev, nad vsemi drugimi narodi.

Zmagovite dežele, ki so živele v zadovoljstvu vsled pridobitev nad premaganci, so kmalu spoznale, da narodi, ki se jih poniza v razali, se prej ali slegi upro. V njih so nastali imperialisti pod novimi gesli za "nov red" v Evropi, za nov red v Aziji in za nov red po vsem ostalem svetu.

Udušili so socialistično gibanje v krvi, a zaenoma oznanili, da so proti kapitalizmu. Proti živovstvu, zoper hierarhijo itd. To je vlekle. To je bilo magnetično radi tega, ker tisti, ki so prej vse to obljubljali, niso uspeli, nego se je mizerija in kriza širila in večala.

"Nov red", obljubljan po prvi svetovni vojni, je bil fiasco.

A nov red je potreben, razmerate same ga zahtevajo, in tako je le vprašanje, kakšen naj bo in komu naj služi.

Ali novim imperialistom, ali cloveštvu vsega sveta?

Nemško armando so označevali z "bojna mašino". To tudi je bila!

Načrt za novo nemški mili-

taristi kovali še predno je bil

Hitler na krmilu. V devetih letih je postal nacijski miliitaristični stroj tak kolos, da mu pro-

porčno ni bilo primere.

Sli so pod njegovo železno peto Cehi siroma, Slovaki "prostovojno", Poljaki v krvi; Madžari vsled zvijač; Rumunci vsled svoje zaostalosti in nesposobnosti; Belgiji, Francozi, Nizozemci, Norvežani in Danci vsled primornosti; Bolgari vsled izdajstva svojih gospodarjev.

Dne 6. aprila 1941 je zadeka usoda Jugoslavijo. Nanjo so udarile najprvo Hitlerjeve in Mussolinijev armade, nato pa še madžarska in pa Bolgarija se je umešala vmes.

Bil je to roparski napad, ki se ga je Jugoslavija hotela oteti na razne načine, bodisi z udovoljanjem Hitlerju in Mussoliniju, z apeli na cerkev, a jih ni vse to nič pomagalo, posebno še zato ne, ker se po vseh teh letih do konca minule vojne ni mogla niti na znotraj urediti.

Sovjetska Unija je to početje od 1. 1939 pa do junija 1941, grada, toda le na račun Bolgarije in Madžarske, a obenem pa za vezo sama najbolj krila s posiljanjem materialnih dobrin v prid osišča.

In nato pa še njena pogodba z Japonsko, sklenjena 13. aprila 1941 v Moskvi!

Vsi dogodki pričajo, da je Hitler zmagoval v diplomatski in

in še marsikje. To bi imelo za posledico borbo med unijami in v unijah in baš to je cesar si sovražniki delavskega gibanja najbolj žele.

1. maj bil praznovan od mnogih skupin v različne namene

(Konec s 4. strani.)

garajo za posvetno in cerkveno aristokracijo na njenih veleposadstvih za skrajno bori vsakdanji kruh.

Cerkve na drugi strani pa je imela kontrademonstracije. Pri-

digali so kardinali, nadškofi in škofi, vsem tem cerkvenim ma-

nifestacijam pa je stal na čelu

papež.

Japonska

Velike demonstracije so bile prvega maja v Tokiu, največ pod vodstvom komunistov, a udeležilo se jih je poleg njih zgolj delavstvo strokovnih organizacij. Več ali manj — v kolikor jim je to bilo dovoljeno, so bile naperjene proti politiki, ki jo na Japonskem vodi ameriška okupacijska oblast.

Kitajska

Na Kitajskem je bilo pod Sun Jat Senom socialistično gibanje, ki je bilo v industrialnih deželih. Pod Ciang Kajškom pa je zavladala korupcija in reakcija. V borbi proti nji je ljudska ali takozvana komunistična armada, ki je baš prvega maja izvojivala na bojiščih nove velike zmage.

Zed. države

Tu so pred leti — največ pred prvo svetovno vojno, praznovali prvi maj premogarji ter unije občilne industrije, pa tudi mnoge posamezne unije pivovarniških ter raznih drugih strok.

To je začelo pojemati takoj po prvi svetovni vojni. Pred vojno je imela velike prvomajske parade in shode socialistična stranka, ki so ji bile med in po vojni zadušene vsled navala reakcije ter radi bratomornega boja, ki ga je vršila kominternata pod vodstvom pozneje v smrt obojenega njenega tajnika Zinovjeva.

Sedaj je bilo v Zed. državah le nekaj prvomajskih manifestacij, ki jih imamo pri vožnji z brzovlakom, si ne moremo dovolj dobro predstavljati, kako more človek dosegči tak hi-

rost. V zraku so vse drugačne razmere kot na zemlji in tudi ne bolj varne; zato je veste o prvi letalih, ki so preletela 1000 km na uro, sledil ves svet z velikim zanimanjem. Bila so to letala Gloster Meteor in Lockheed-80, katerim so sledila letala Bell X-1, North American F-86 in Swallow; njihovim pilotom se je posrečilo, da so leteli hitrejje od zvoka.

Človek v borbi za hitrost

O Jerimiu Stephensonu pri- povedujejo šaljivo zgodbijo v zvezi z njegovo lokomotivo in pro- metnim odborom angleške zbor- nice. Članom tega častitljivega odbora se je tedaj zdelo, da je hitrost 16 km s katero bi vozil prvi vlak iz Manchesterja v Liverpool, prevelika in kot glavni argument, ki so ga imeli zoper načrt za to zvezo, so navedli kralj. Kaj će se n. pr. postavi na tir za žival, ko bi vlak vozil s ta- ko vratio hitrost?

Motorji na reakcijski pogon

Nam se skrbi naših prednikov zdijo smešne. Hitrost vlaka je že zdavnaj prekorčila 200 km, na uro in je to polži tempo proti letalom in raketam, ki so šele na začetku svojega razmaha.

Nenavadno smo si, da ima de- žela, ki je še pred sto leti zaskrbljeno gledala na hitrost 16 km.

leta, ki prevaža letalo na

odločajoč vpliv tudi v letalstvu

in tedaj bo letalo vozilo več kot 1000 km na uro. Toda atomske energije ne bodo uporabili za pogon vijaka, kajti pri povečani hitrosti vijak odpove, pač pa bodo uporabili toplo atomi- skih peči v motorjih, tako da bo letalo gnal prav za prav segreti zrak.

Seveda bodo omenjena letala imela tudi svoje slabe strani.

Da bo človek varen pred radio- aktiven žarenjem, bodo stene

peči izredno močne in letalo,

ki ga gnatoma atomska energija,

bo tehtalo najmanj sto ton.

Raziskovalci atomske energije me- nijo, da bodo atomska letala

presegala vso dosegne hitrosti

in letalo najmanj z brzino 50,000

km na uro.

Brez raziskovanj ne pojde, in letala na reakcijski pogon ter

raketni motorji so iznajdbe

slednjih let. In kakov kažejo vojne izkušnje, bodo o nadaljnjem razvoju letalstva odločala raz- skovanja.

Kaj vse se je spremeno od ča- sa, ko je prometni odbor angleške zbornice razpravljal o tem,

ali pomeni 16 km veliko ali maj- hno brzino. Primer J. Stephen- sona nas uči, da tudi prekozvoč

na hitrost ni zadnja beseda v

tehniki.

odločajoč vpliv tudi v letalstvu

in tedaj bo letalo vozilo več kot

1000 km na uro. Toda atomske

energije ne bodo uporabili za

pogon vijaka, kajti pri povečani

hitrosti vijak odpove, pač pa

bodo uporabili toplo atomi- skih peči v motorjih, tako da bo

letalo gnal prav za prav segreti

zrak.

Seveda bodo omenjena letala

imela tudi svoje slabe strani.

Da bo človek varen pred radio- aktiven žarenjem, bodo stene

peči izredno močne in letalo,

ki ga gnatoma atomska energija,

bo tehtalo najmanj sto ton.

Just Things

REP. CANNON SHOOTS OFF HIS MOUTH

By K. M. Landis II

INDIANAPOLIS, Ind.—The Slovene National Home here, never made for the enormous crowds that thronged through it over the weekend, was the "base of operations" for the SNPJ National Bowling Tournament.

Hampered by the fact that it was necessary to use three different bowling alleys and the fact that everything was scheduled on Central Standard Time, while everyone and everything else was running on Central Daylight Time, the Indianapolis SNPJ lodges deserve recognition for keeping things running so smoothly.

The Committee did a wonderful job in getting things lined up, and keeping them that way. The friendliness and hospitality of the "Hoosiers" was greatly welcomed by the many bowlers that came from scattered parts of the country.

Everywhere in the Slovene neighborhood, on the far west side of town, it was evident that the SNPJ bowlers were in town. Each of the bowling alleys where the tournament took place had large posters welcoming the bowlers. Slovene taverns in the neighborhood had their windows painted-up with welcome signs.

In my neighborhood in Chicago, most of the people are Bohemian, and a lot of times when I walk down the street, I hear them talking in Bohemian. It was unusual to hear people on the street, in Indiana-polis, talking in Slovenian.

The Bowlers dance at the SNH on Saturday night really taxed the hall's capacity. The dance floor was too crowded to squeeze even a few more couples onto it—and the heat created by so many people dancing furiously, rivaled the heat of the hot Sunday afternoon, when Frankie Yankovic played at the SNPJ Day celebration in Milwaukee, last September.

It seemed to me that everyone that knew how to play an accordion, had brought his along, and if he didn't, he could always find one to play, some place. All day Saturday, at the SNH, there was music in the basement, first from one group, then another, and sometimes two and even three going at one time. One fellow had a homemade "bass" put together with an old wash tub, and a broomstick, with a string strung in between.

A boy from Chicago tried to put some money in the juke box, just as someone was starting some accordion music. He was immediately "renounced" by the crowd, which pulled the plug out of the juke box, so that they could listen to some "homemade" music.

It rained, intermittently, both Saturday and Sunday, but didn't cause too much trouble, as nearly everyone was busy inside. It was sort of mean, though, for those that had to travel from one bowling alley to another, or back to the hotel, in the downtown section.

The dust has cleared, the heat once again flows thru the radiators; and drinking water is plentiful, as the work of remodeling the Center has been completed.

Dolmovic and Squok, contractors have completed the installation of bathroom facilities for both men and women, downstairs in the club room. And now when there is some kind of affair in the upstairs hall, there will be a lot more room for dancing, and there will be better service at the new bar.

So, all you members of the Social Club, don't forget to be here May 14th for our big affair. We're going to celebrate the remodeling by a gala celebration that Saturday night.

them free guns and dogtags. It isn't going to increase their enthusiasm to know that the chairman of the Appropriations Committee has already bragged about this business arrangement.

Cannon appropriately named, told the House that we must hit Moscow and every other center in Russia with atom bombs "within one week after the war starts." With the signing of the Atlantic treaty we have the bases," Cannon roared. "All we need now is the planes to deliver the bomb."

This is wonderful. But wouldn't it have been better if Cannon had kept quiet?

His blast will not make it easier for Sec. Acheson to convince the world that the Atlantic Pact is defensive and within the framework of the United Nations.

Already Gromyko has quoted Cannon's remarks in a speech to the UN Assembly, and has accused our government of hypocrisy.

Cannon lit another fuse which is likely to backfire.

He said we must "equip soldiers from other nations and let them send their boys into the holocaust instead of sending our own boys."

Again, this is a wonderful solution of the messy problems of war, but wouldn't it have been better if Cannon had sounded off in the cloakroom?

There is already some doubt whether the French and Belgians and Dutch will go singing into the next holocaust even if we give

Another War Will Last Forever, U. S. General Declares

OMAHA, Neb.—The idea that our possession of the atom bomb would guarantee a quick victory for us in any future war has been effectively nailed as wishful self-delusion by no less an authority than Maj. General Everett S. Hughes, U.S. army chief of ordnance.

"If we have another war, it's going to last forever," General Hughes said here April 19. He also made it clear that he does not think "the atomic bomb will do anything but disturb and kill a lot of people."

The army ordnance chief said that neither side in a war can win "until they land with armed forces and seize control of the country. They can't do that from the air," he said.

Gen. Hughes emphasized that the U.S. army ordnance planning has not been changed "in the slightest" by the atomic bomb. "The atomic bomb didn't cause Japan to surrender," he declared. "They were all ready to surrender before the first bomb was dropped."

Indicating that another war would still be won or lost by the ordinary doughfoot, General Hughes said that army ordnance still is developing its planning with the foot soldier.

It seemed to me that everyone that knew how to play an accordion, had brought his along, and if he didn't, he could always find one to play, some place. All day Saturday, at the SNH, there was music in the basement, first from one group, then another, and sometimes two and even three going at one time. One fellow had a homemade "bass" put together with an old wash tub, and a broomstick, with a string strung in between.

A boy from Chicago tried to put some money in the juke box, just as someone was starting some accordion music. He was immediately "renounced" by the crowd, which pulled the plug out of the juke box, so that they could listen to some "homemade" music.

It rained, intermittently, both Saturday and Sunday, but didn't cause too much trouble, as nearly everyone was busy inside. It was sort of mean, though, for those that had to travel from one bowling alley to another, or back to the hotel, in the downtown section.

The dust has cleared, the heat once again flows thru the radiators; and drinking water is plentiful, as the work of remodeling the Center has been completed.

Dolmovic and Squok, contractors have completed the installation of bathroom facilities for both men and women, downstairs in the club room. And now when there is some kind of affair in the upstairs hall, there will be a lot more room for dancing, and there will be better service at the new bar.

So, all you members of the Social Club, don't forget to be here May 14th for our big affair. We're going to celebrate the remodeling by a gala celebration that Saturday night.

"I wonder," a leading senator from the South said last week, "whether the American people, and particularly the workers, fully realize what would have happened to them if powerful interests had got what they expected—control of this Congress."

The senator preferred not to be quoted directly at this time. Later, he will be in the thick of the fight which he described.

"Ever since 1941," he continued, "lobbyists for big bankers, industrialists and organized wealth have been urging me to help put through a national sales tax. If they keep after me along that line, though I am known as a progressive, you can imagine what they have been saying to many other members of Congress."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

very rich to the stomachs of the poor and less fortunate. Once we got such a tax, we probably never could get rid of it.

"LABOR is absolutely right in opposing the sales tax for Washington, the nation's capital. That would be the entering wedge for the national sales tax, which would completely undermine the good old American principle of taxation in accordance with ability to pay."

"If the reactionary interests had won control of Congress," the senator added, "they would have put over their long-cherished national sales tax scheme. They still hope to put it over, so they are bitterly fighting President Truman's proposal to increase corporation profits taxes."

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan," Labor.

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."

"A national sales tax would transfer the burden of billions of tax dollars from the backs of the

"I am glad Truman said this week that he is standing firm for his profits tax plan."